

ODSADZIĆ (16) *vb pf*

o jasne. ◇ *W inf* -a- (4), -ã- (2); -a- *MurzOrt*; -ã- *SkarŻyw*; -a- : -ã- *Mącz* (3:1). ◇ *W pozostałych formach a jasne.*

inf odsadzić (8). ◇ *fut 3 sg* odsądzi (2). ◇ *3 pl m pers* odsadzą (1). ◇ *praet 3 sg n* odsadziło (1). ◇ *3 pl m pers* odsadzili (1). ◇ *con 3 sg m by* odsadził (1). ◇ *impers con by* odsadz(o)no (1). ◇ *part praet act* odsądziwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

1. *Spowodować, żeby coś lub ktoś nie był(o) razem, blisko, oddalić, odłączyć, oddzielić; distinguere, removere, separare, subducere* *Mącz* [w tym: kogo (10), co (5); od kogo (2), od czego (10)] (15) :

Przen (4) : Serwacyanowie Ducha ś. od świętej Troyce zgoła odłádźili/ niechcąc aby miał być trzecią ołobą Troyce świętej. *ReszPrz* 88; aby [...] tego łzterniká łodki BOżey od rudłá odłádźiwłzy/ tym iá łácniey mogli [*heretycy*] nawáłnościami zálewáć *ReszList* 185.

[*Zwroty*: »[komu] kostkę odsadzić« = *prawdopodobnie: wyłączyć z rywalizacji*: A chcemy-li tym wszystkim [*pretendentom do tronu*] kostkę odsadzić, powiem co rozumiem *PismaPolit* 255.

»precz odsadzić«: [*jałmużna*] wyłtępki oddala/ y grzech precz odłádźi. *ProtJałm* 7v (*Linde*).]

a) *Zniechęcić, odstręczyć* (2) : o patrzicz tho yłch bi czorka náłfcha thego vzila czem yełth sáłky Czełarza ye⁸⁰ mczí opatrzona. Athi kthorzi wthem nad wolyam Czełarfkam władnacz chcza od thego od łzadzycz. *LibLeg* 11/187; *Removere aliquem a sese duriusculis verbis, Odłádźić kogo od siebie popędliwemi słowy.* *Mącz* 234d.

a. *Rozdzielić składniki wymieszane ze sobą* (4) : Schistum, Siáđte mléko/ gdy fie mléko wełpołek sięđzie á wodę od siebie odłádźi. *Mącz* 371c.

α. *Oddzielić zanieczyszczenia* (3) : Ale głos poćiwego á powážnego człowieká/ iest iáko on piękny bránt v złotniká od kthorego iuz niepotrzebná żuželicę odłádźi *RejZwierc* 92.

Przen (2) : Vera a falsis separare, Odłáćzić/ odłádźić. *Mącz* 280d.

Zwrot: »fałsz od prawdy odsadzić« (1): *Diiudicare et distinguere vera a falsis, Fálź od prawdy odłádźić y rozeznać.* *Mącz* 416a.

b. *Oddzielić od reszty i przeznaczyć na coś* (1) :

Zwrot: »na wieczne męki odsadzić« (1): Niektorym [...] włyżłtko wedle myfli idźie/ i przespiecznie wrołkofzách żywą/ [...] ktoré przedsię/ niewysłowioné przeirzenie bołkie na wieczne męki odłádźiło *MurzHist* Q4v.

c. *Przestać karmić piersią niemowlę lub odstawić młode od karzącej samicy* (5) : Lac agnis subducere, Báráńki odłádźić od owiec/ Odyáć ym mléko. *Mącz* 97a; [*Cresc* 1571 567 (*Linde*)].

Zwroty: »odsadzić od cycka, od piersi« [*szyk zmienny*] (1:1): który ocyec łyná łwego chcyáłby myć oratorá/ niechayby go ná to wyodł yełłcze wten czás/ gdyby w kolebce leżał á onego powiyano/ y pokądby go od cycká nye odłádźono. *GliczKsiąź* K2v; *SkarŻyw* 285.

»dziecię odsadzić« (2): gdyby iuz chciała dziecę odłádźić/ nie ma to być nagle czyniono/ Ale ie pierwiy przyłóżyć lekkim karmiam *FalZioł* V 37; *GliczKsiąź* 15.

d. *Napisać literę lub wyraz z odstępem* (1) : Gdźieby tedy miała myłka być lepiéi takié litery od łłowa odłádźić/ Bo inłza rzecz iest z owá/ niłzli zowá *MurzOrt* B3.

2. Odpędzić, odstraszyć (1) :

[odsądzić co (żywotne): Gdy iedzą [psy] nie day fie wądzić/ Co mocnieyźzego odłádzić. *BielawMysł* B3v.

odsądzić kogo od czego: Bo ieśli go [chłopa] od sieći Lis/ záiac/ odłádzi/ Rychley Ieleń/ Zubr/ y Wilk złęknienu závádzi. *BielawMysł* D2v.]

a. Zbrojnie odeprzeć [kogo od czego] (1) : Namnieyby thu Amurat fwą mocą nie wądził/ Prętkoby go náfz Woyłki od zamku odłádził. *PaprPan* C4v.

Synonimy: 1. oddzielić, odłączyć; 2. odbić, odegnąć, odeprzeć, odpędzić, odrazić, odrzucić, odstraszyć.

Formacje współrdzenne cf SADZIĆ.

Cf ODSADZENIE, ODSADZONY

LWil